

ZIZANIA

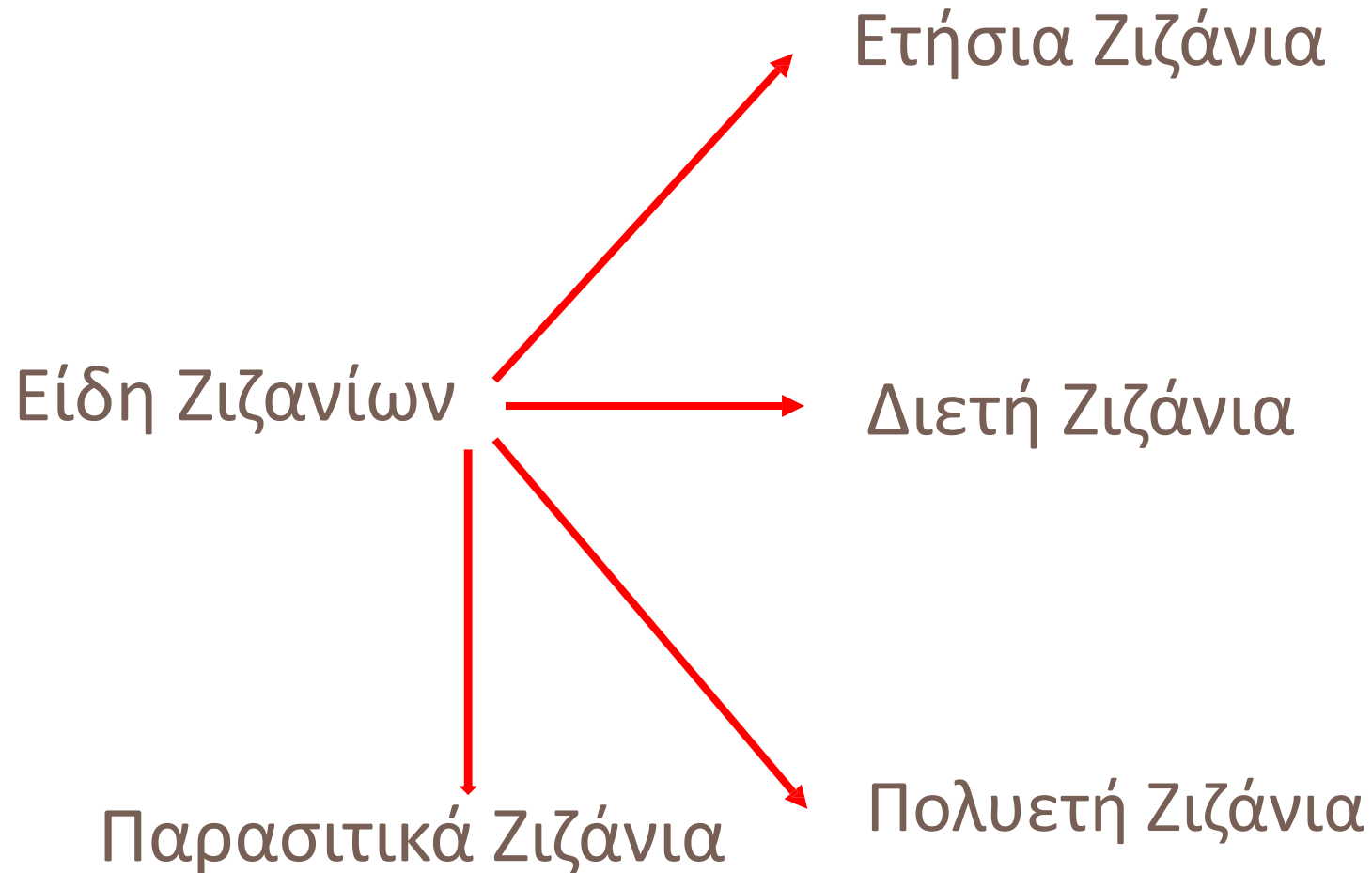

Κωνσταντίνος Σαπουντζάκης

Γεωπόνος Τ.Ε. (ΜΑ, ΡGCE, ΡGCSρEd, ΡGCFLD, ΡGC GC)

Ταξινόμηση Ζιζανίων

(σύμφωνα με το βιολογικού τους κύκλου)

Ετήσια Ζιζάνια

Στην ομάδα αυτή ανήκουν τα ζιζάνια που ολοκληρώνουν το βιολογικό τους κύκλο μέσα σε ένα έτος. Αυτά διακρίνονται σε:

- Θερινά
- Φθινοπωρινά

Ετήσια Ζιζάνια → Θερινά

Στα θερινά (ή αλλιώς εαρινά) κατατάσσονται τα ζιζάνια, που φυτρώνουν την άνοιξη, ξεραίνονται το φθινόπωρο και ο πολλαπλασιασμός τους γίνεται με σπόρο.

Ετήσια Ζιζάνια → Φθινοπωρινά

Στα φθινοπωρινά (ή αλλιώς χειμερινά) κατατάσσονται τα ζιζάνια, που φυτρώνουν το φθινόπωρο, ξεραίνονται την άνοιξη ή το καλοκαίρι και ο πολλαπλασιασμός τους γίνεται με σπόρο.

Διετή Ζιζάνια

Στην ομάδα αυτή ανήκουν τα ζιζάνια που ολοκληρώνουν το βιολογικό τους κύκλο μέσα σε δύο έτη και στο δεύτερο έτος δημιουργούν τους σπόρους τους.

Πολυετή Ζιζάνια

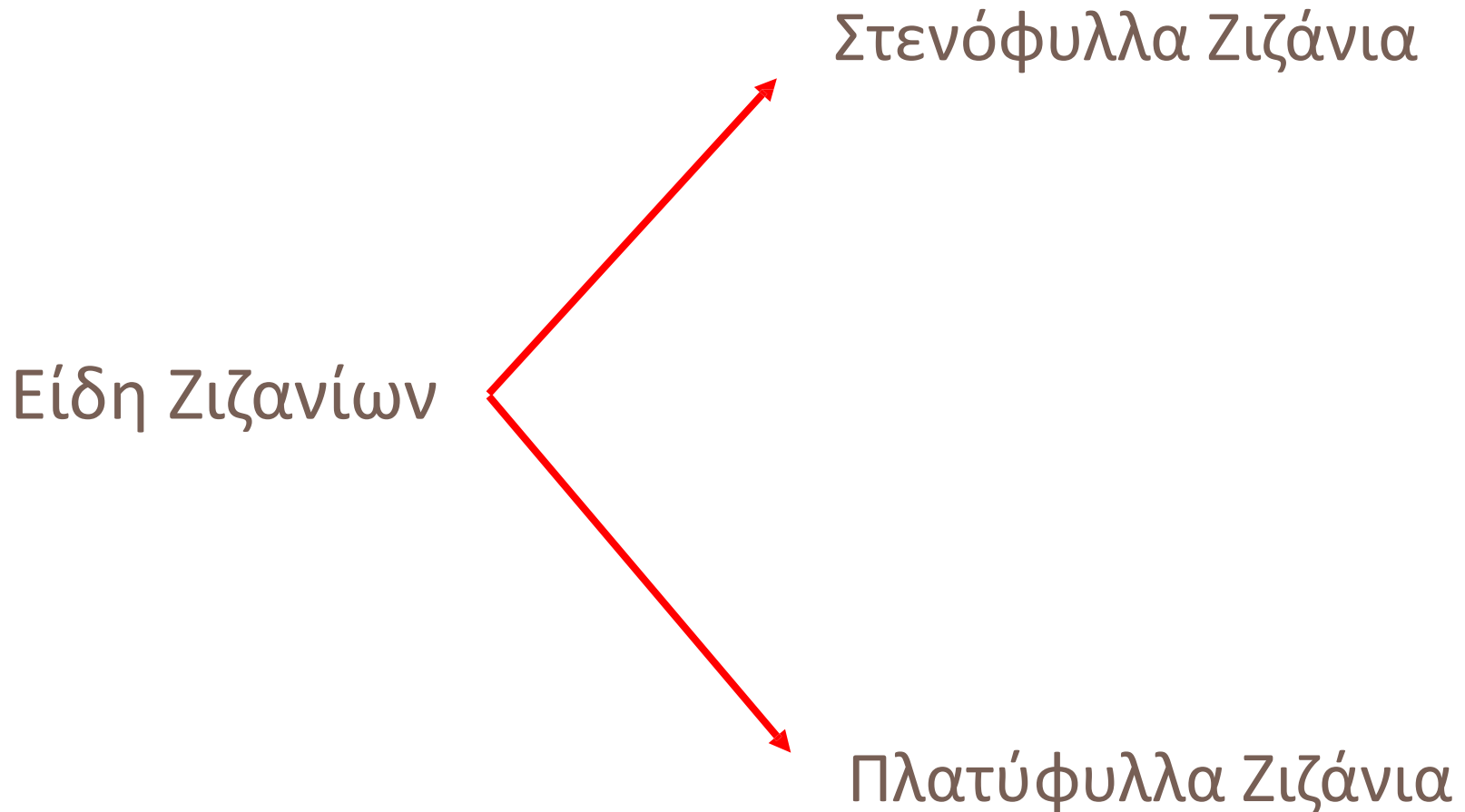
Στην τρίτη ομάδα ανήκουν τα ζιζάνια που ζουν περισσότερο από δύο έτη και πολλαπλασιάζονται με ριζώματα, κονδύλους, βολβούς και σπόρους. Τα ζιζάνια αυτά δύσκολα καταπολεμούνται ριζικά και γι' αυτό στην περίπτωση της χρήσης φυτοφαρμάκων χρειάζεται να μην καταστραφεί το φύλλωμα τους πριν την εφαρμογή των ζιζανιοκτόνων καθώς και να τηρηθούν σχολαστικά οι οδηγίες των παρασκευαστών.

Παρασιτικά Ζιζάνια

Στην τελευταία ομάδα ανήκουν τα ζιζάνια που δεν μπορούν να ζήσουν μόνα τους αλλά ζουν σε βάρος άλλων φυτών. Από αυτά παίρνουν ότι χρειάζεται για να μεγαλώσουν. Διακρίνονται σε ολοπαράσιτα δηλαδή, δεν μπορούν να φωτοσυνθέσουν και έτσι και τα οργανικά και τα ανόργανα θρεπτικά τα παίρνουν από το φυτό που παρασιτούν και σε ημιπαράσιτα που φωτοσυνθέτουν. Παράδειγμα στην πρώτη κατηγορία είναι η οροβάγχχη και στη δεύτερη η κουσκούτα.

Ταξινόμηση Ζιζανίων

(σύμφωνα με το πλάτος των φύλλων τους)

Στενόφυλλα Ζιζάνια

Σε αυτήν την ομάδα ανήκουν, κυρίως, αγρωστώδη ζιζάνια όπως: το αιματόχορτο, η μουχρίτσα, η πόα, η σετάρια, η αλεπονούρα, η αγριοβρώμη, το άγριο κριθάρι, η ήρα, η φάλαρη, η αγριάδα, ο βέλιουρας, η σαριά (κύπερη η πορφυρή) και άλλα.

Πλατύφυλλα Ζιζάνια

Σε αυτήν την ομάδα ανήκουν ζιζάνια όπως: η αναγαλλίδα, το χαμομήλι, το καπνόχορτο, η κολλιτσίδα, το πεντάνευρο, το λάπαθο, το αγριοσινάπι, ο ζωχός, η στελλάρια, ο βίκος, το αγριοκρέμμυδο, το άγριο καρότο, το βλήτο, το ραδίκι, η περικοκλάδα, η οξαλίδα (ξινήθρα), το περδικούλι, το τριφύλλι και άλλα.

Agrostemma githago

(Αγρόστεμμα το κοινό)

Agrostemma githago

(Αγρόστεμμα το κοινό)

Στη χώρα μας το συναντούμε με τις ονομασίες γόγγολι ή κόκκολι, αγριοκουκιά (Σαντορίνη), κόγκολι (στην Αττική) και αγριογαρύφαλλο (στη Μάνη). Είναι φυτό ετήσιο ποώδες, με άφθονο τρίχωμα που φτάνει σε ύψος το ένα μέτρο. Το στέλεχος είναι απλό ή διχαλωτό στην κορυφή όρθιος και τα φύλλα αντίθετα, γραμμοειδή, λογχοειδή, οξύληκτα. Τα άνθη ερυθρά ή σπανίως λευκά, μεγάλα, μονήρη, με μακρόν ποδίσκο. Είναι φυτό με πολύ όμορφα άνθη που θα άξιζε να έχει κανείς ως καλλωπιστικό, όμως οι σπόροι και τα φύλλα του φυτού περιέχουν σαπωνίνη η οποία είναι δηλητηριώδης ουσία αλλά και δριμύ ναρκωτικό φάρμακο, με παράγωγο τη γκιθαγίνη. Τα σπέρματα του φυτού περιέχουν ισχυρό δηλητήριο.

Avena sterilis L. (Αγριοβρώμη)

Avena sterilis L.

(Αγριοβρώμη)

Αυτή η ποικιλία είναι φυτό ιθαγενές της λεκάνης της Μεσογείου, πιθανός πρόγονος της *Avena byzantina* Koch και της κοινής βρώμης. Ο χιτώνας καλύπτεται από πυκνό τρίχωμα και φέρει ισχυρό κεκαμμένο άγανο. Έχει βρεθεί ότι το άγανο κινείται ανάλογα με την υδατική κατάσταση του οργάνου. Και εδώ το πρώτο άνθος ή καρπός φέρει την ευδιάκριτη ουλή που οφείλεται στον ομαλό αποχωρισμό του από το άκρο του ποδίσκου του σταχυδίου. Η ουλή περιβάλλεται από πυκνό τρίχωμα. Ο αποχωρισμός των δύο ανθέων ή καρπών του σταχυδίου πραγματοποιείται με θραύση του ραχιδίου κοντά στη βάση του πρώτου καρπού.

Calendula spp. (Καλέντουλα)

Calendula spp.

(Καλέντουλα)

Είναι ένα όμορφο αγριολούλουδο, πολύ συνηθισμένο στην ευρωπαϊκή ύπαιθρο. Ανήκει στην οικογένεια των σύνθετων που αποτελούν την μεγαλύτερη οικογένεια στο φυτικό βασίλειο. Είναι συγγενικό φυτό με τη μαργαρίτα. Η καλέντουλα είναι μονοετές φυτό με άνθη έντονα κίτρινα ή πορτοκαλί. Η περίοδος ανθοφορίας της είναι πολύ μεγάλη και κρατάει από τον Φεβρουάριο μέχρι τον Οκτώβριο. Η καλέντουλα αναπτύσσεται κυρίως σε χαμηλότερα υψόμετρα και συναντάται σε χωράφια, πλαγιές και άκρες δρόμων. Χρησιμοποιείται επίσης και ως καλλωπιστικό.

Capsella bursa-pastoris (Αγριοκάρδαμο)

Capsella bursa-pastoris

(Αγριοκάρδαμο)

Ανήκει στην οικογένεια των σταυρανθών. Φύεται στην Ευρώπη και όλο τον κόσμο. Στη χώρα μας το συναντούμε με την ονομασία αγριοκάρδαμο, καψέλλα, αγριοκαρδαμούδα, αγριοκαρδάμησα, αγριοκαρδαμούρα, κάψα, ραγιάς, σακούλα του βοσκού, τραγιάς, τζουρκάς, τσουρκιά, θλάψη κ.α. Φυτρώνει άφθονα παντού. Σε χέρσα εδάφη, αναχώματα κ.α. Είναι ετήσιο φυτό και οι όρθιοι βλαστοί του φτάνουν μέχρι τα 50 εκατοστά ύψος. Έχει στη βάση μία ροζέτα οδοντωτών φύλλων και στη μέση ένα πολύκλαδο βλαστό στην κορυφή του οποίου βγαίνουν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους μικρά λευκά άνθη ακολουθούμενα από μικρούς καρδιοειδείς σπόρους. Τα άνθη είναι ερμαφρόδιτα, τα φύλλα μικρά, γκριζοπράσινα με διάφορα σχήματα και οι καρποί του τριγωνικοί, πλατιοί και εγκολπωμένοι.

Carduus (marianus, corymbosus) (Γαϊδουράγκαθο)

Carduus (marianus, corymbosus) (Γαϊδουράγκαθο)

Το γαϊδουράγκαθο το συναντούμε και με τα ονόματα κουφάγκαθο, αγκάβατο ή σίλυβο. Είναι μονοετής ή διετής αγκαθωτή πόα, ύψους έως 1,5 μέτρα. Κατά την ωρίμανση, έχει μεγάλα έντονα μωβ λουλούδια και μία πληθώρα από αγκάθια οι καρποί -οι οποίοι αποτελούν και τη δρόγη του φυτού-έχουν σκληρό περίβλημα, γυαλιστεροί μαύροι με γκρίζες κηλίδες. Το φυτό έχει φύλλα όλο το χρόνο και ανθίζει συνήθως από τον Ιούλιο μέχρι τον Αύγουστο, ενώ οι καρποί ωριμάζουν από τον Αύγουστο μέχρι τον Οκτώβριο και η συλλογή τους γίνεται την περίοδο μετά την ωρίμανσή τους. Αγαπάει τον ήλιο, αλλά δυσανασχετεί με τη σκιά. Απαιτεί ξηρό έδαφος και μπορεί να αντέξει δυνατούς ανέμους αλλά όχι έκθεση σε θαλασσινό νερό.

Caucalis spp. (Καυκαλίδα)

Caucalis spp.

(Καυκαλίδα)

Η καυκαλίδα ή καυκαλήθρα αναπτύσσεται συνήθως σε ύψος 20-50 εκατοστών. Έχει ένα στέλεχος που είναι όρθιο διακλαδισμένο με μαλακές, τρίχες που εξαπλώνονται στη βάση και διάσπαρτες τρίχες κατά μήκος του υπόλοιπου στελέχους. Τα φύλλα είναι μαλακά τριχωτά και πτεροειδή, με τα χαμηλότερα φύλλα να είναι ωειδή με οδοντωτά τμήματα και τα ανώτερα φύλλα να έχουν γραμμικά τμήματα. Έχει 2-8 πρωτογενείς ακτίνες. Τα οριακά άνθη διαθέτουν 1 λευκό πέταλο, διευρυμένα και ομοιόμορφου βάθους 2-λοβωτά. Τα βράκτια και τα βρακτίδια είναι γραμμικά, μακρά, αιχμηρά με απλωμένες τρίχες. Ο καρπός είναι στρογγυλός, πεπλατυσμένος και συνήθως έχει μέγεθος 5-8 χιλιοστά.

Orobanche spp. (Οροβάγχη)

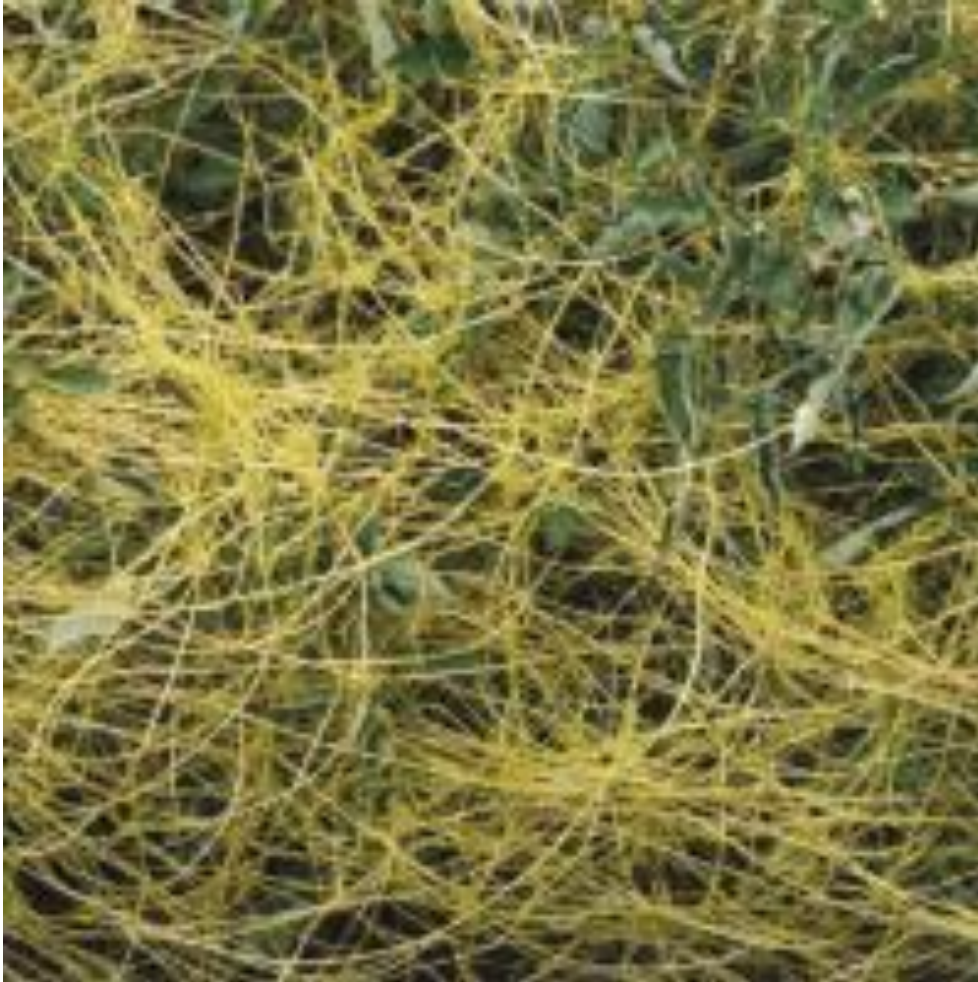

Orobanche spp.

(Οροβάγχη)

Η Οροβάγχη ή λύκος ή λουλούδι είναι ένα ετήσιο ή πολυετές φυτό το οποίο δεν παράγει καθόλου χλωροφύλλη αντ' αυτού παρασιτεί στις ρίζες άλλων ειδών και εξασφαλίζει από αυτά όλα τα θρεπτικά στοιχεία που χρειάζεται. Τα άνθη της έχουν χρώματα: κίτρινο, μοβ, ροζ και φυσικά δεν υπάρχει πράσινο χρώμα. Πολλαπλασιάζεται με σπόρους και φυτρώνει την άνοιξη. Σε καλλιεργούμενα φυτά δημιουργεί μεγάλο πρόβλημα στην παραγωγή, αφού απομυζεί όλα τα θρεπτικά στοιχεία μέχρι να ξεραθούν (φυσικά ξεραίνεται και η οροβάγχη αλλά έχει προλάβει να σκορπίσει χιλιάδες σπόρους οι οποίοι θα περιμένουν τις κατάλληλες συνθήκες και το κατάλληλο θύμα που θα φυτρώσει κοντά τους). Κάθε ένα από τα είδη της Οροβάγχης επιλέγουν διαφορετικά είδη φυτών ως ξενιστή.

Cuscuta spp. (Κουσκούτα)

Cuscuta spp.

(Κουσκούτα)

Η κουσκούτα είναι ευρύτατα διαδεδομένο και δυσκολοεξόντωτο ζιζάνιο. Πρόκειται για ημίπαρασιτο, που αναπτύσσεται εις βάρος των καλλιεργούμενων φυτών, από τα οποία προσλαμβάνει νερό και θρεπτικά συστατικά. Οι σπόροι της μπορεί να φυτρώνουν σε όλη τη διάρκεια του έτους ή να παραμένουν στο μολυσμένο χωράφι επί σειρά ετών και να φυτρώνουν σταδιακά, ανάλογα με το επίπεδο του λήθαργού τους. Οι βλαστοί είναι λεπτοί σαν νήματα, λείοι, διακλαδισμένοι, σκούρου κίτρινου χρώματος και αναρριχώμενοι. Φέρουν ριζόμορφους μυζητήρες. Αντί για φύλλα φέρουν μικρά λέπια. Τα άνθη είναι λευκορόδινα και σχηματίζονται στις μασχάλες των λεπίων. Τα νεάρα φυτά αναρριχώνται, σχηματίζουν μυζητήρες και προσκολλώνται στους βλαστούς του ξενιστή. Εν συνεχεία το κάτω τμήμα της κουσκούτας ξηραίνεται και παραμένει το επάνω στον ξενιστή, παρασιτώντας. Τα νεαρά φυτά, αν εντός 10-20 ημερών δεν συναντήσουν φυτό-ξενιστή, πεθαίνουν. Έχει ρίζα πασσαλώδης και βαθιά.

Centaurea Cyanus L.

(Κενταύριο)

Centaurea Cyanus L.

(Κενταύριο)

Η κενταύρια ή κυανή κενταύρια είναι ένα φυλλώδες φυτό που προέρχεται από την Ανατολική Μεσόγειο και καλλιεργείται σε όλες τις εύκρατες περιοχές. Είναι ετήσιο φυτό με διακλαδιζόμενο στέλεχος που φτάνει από 25 έως 80 εκατοστά ύψος και με βαμβακοειδή φύλλα. Τα ανθισμένα μισχοειδή μέρη του έχουν βράκτια συνδεδεμένα με μεμβράνες και μπλε σωληνοειδή άνθη, που έχουν ανοικτό κυανό χρώμα και ανθίζουν από τον Ιούνιο μέχρι τον Αύγουστο. Είναι αρκετά κοινό στην Ελλάδα. Ευδοκίμει σε ορεινές, βραχώδεις, σε πεδινές περιοχές στις καλλιέργειες των σιτηρών αλλά και σαν ενοχλητικό ζιζάνιο σε χέρσους αγρούς.

Chenopodium album L.

(Λουβουδιά)

Chenopodium album L.

(Λουβουδιά)

Γνωστή και ως Χηνοπόδιο. Ευδοκιμεί σε πλούσια με άζωτο εδάφη, σε αμμώδη ή αργιλώδη εδάφη καθώς και σε εδάφη πλούσια σε οργανική ύλη. Δεν μπορεί να αναπτυχθεί στη σκιά. Προτιμά υγρό χώμα και ποικίλο pH. Είναι ετήσιο, σπόρο-αναπαραγόμενο με πολύ βαθιά ρίζα αγριόχορτο. Φυτρώνει την Άνοιξη και μπορεί να ξεπεράσει σε ύψος ακόμη και το 1,5 μέτρο. Τα φύλλα που είναι ευμεγέθη κοντά στη βάση του φυτού, οδοντωτά και ωειδή, ενώ στο επάνω μέρος του ανθοφόρου βλαστού είναι μικρότερα και λογχοειδή-ρομβοειδή. Το χρώμα τους είναι ανοικτό γκριζοπράσινο. Έχει ένα κεντρικό όρθιο βλαστό που διακλαδίζεται και λεπταίνει, καθώς μεγαλώνει. Τα άνθη της είναι μικρά, πρασινωπά, ερμαφρόδιτα και ανεμόφιλα. σε πυκνές μασχαλιαίες και συμμετρικές βοτρυοειδείς ταξιανθίες. Ανθίζει από αρχές καλοκαιριού και οι σπόροι της μπορεί να φτάσουν και τις 20000 ανά μεγάλο φυτό. Οι σπόροι πέφτουν σε λήθαργο και διατηρούν τη βλαστικότητα τους για δεκαετίες.

Chrysanthemum segetum (Αγριομαργαρίτα)

Chrysanthemum segetum

(Αγριομαργαρίτα)

Η αγριομαργαρίτα είναι ετήσιο, χειμερινό φυτό. Αναπαράγεται με σπόρους και φυτρώνει στο τέλος του χειμώνα και την άνοιξη. Η διασπορά των σπόρων γίνεται κυρίως με τον άνεμο. Ο βλαστός είναι πράσινος και πολυπλευρικός με όρθια έκφυση. Δεν έχει τρίχες στην επιφάνειά του και το ύψος του κυμαίνεται από 20 έως 80 cm. Τα φύλλα είναι πράσινα, σαρκώδη, απλά, λογχοειδή και πτεροσχιδή, λοβωτά και οδοντωτά και εναλλασσόμενα με τα κατώτερα έμμισχα και τα ανώτερα άμισχα, σε νεαρό στάδιο τα φύλλα σχηματίζουν ρόδακα. Η αγριομαργαρίτα προτιμά κυρίως τα αμμώδη και πηλώδη, όξινα και πλούσια σε θρεπτικά στοιχεία εδάφη. Απαντάται κυρίως σε υγρές περιοχές και είναι φυτό δείκτης των όξινων εδαφών. Αποτελεί σημαντικό ζιζάνιο για τα χειμερινά σιτηρά, την πατάτα και τα αμπέλια.

Cynodon dactylon

(Αγριάδα)

Cynodon dactylon

(Αγριιάδα)

Η αγριιάδα είναι ποώδες πολυετές φυτό χαμηλής ανάπτυξης. Το υπόγειο μέρος του φυτού δημιουργεί διάφορα ριζώματα που η κορυφή τους βγαίνοντας από το έδαφος σχηματίζει νέους βλαστούς. Χρησιμοποιείται για δημιουργία χλοοταπήτων και ως καλλωπιστικό φυτό για εδαφοκαλύψεις, ιδιαίτερα σε περιοχές με θερμά κλίματα λόγω της μεγάλης ανθεκτικότητας της στην ξηρασία. Είναι ένα σε μεγάλο βαθμό επιθετικό προς τα άλλα είδη φυτό, αναπτυσσόμενο πολλές φορές σε βάρος άλλων καλλιεργειών και αποτελεί ένα ζιζάνιο, εξαιρετικά δύσκολο να εκριζωθεί.

Cyperus rotundus

(Σαριά)

Cyperus rotundus

(Σαριά)

Σαριά ή κύπερη η πορφυρή. Είναι φυτό των θερμών κλιμάτων και απαντάται στις ανοιξιάτικες κυρίως καλλιέργειες, σε αμπελώνες και δενδρώνες. Προτιμάει υγρά εδάφη. Ανήκει στα ζιζάνια που χαρακτηρίζονται ως στενόφυλλα, αλλά δεν είναι αγρωστώδες φυτό. Θεωρείται "δύσκολο" ζιζάνιο στην καταπολέμησή του. Ο βλαστός του είναι τριγωνικός, γεμάτος και δεν φέρει γόνατα. Τα φύλλα είναι γυαλιστερά, λευκοκίτρινα στη βάση, διατεταγμένα ανά τρία. Αποτελούνται από έλασμα και κολεό, όπως τα φύλλα των αγρωστωδών, αλλά δεν φέρουν ωτία και γλωσσίδα. Τα νεαρά φυτά μοιάζουν με ροζέττα. Οι ταξιανθίες είναι στάχεις και τα άνθη έχουν κοκκινωπή απόχρωση. Πολλαπλασιάζεται κυρίως με ελλειψοειδείς κονδύλους, που για το φύτερωμά τους απαιτούν σχετικά υψηλή θερμοκρασία. Οι βλαστοί αναπτύσσονται από κάθε οφθαλμό του κονδύλου και αντίστοιχα παράγει πολλαπλάσιο αριθμό κονδύλων κατά μήκος των ριζωμάτων.

Fumaria officinalis (Καπνόχορτο)

Fumaria officinallis

(Καπνόχορτο)

Καπνόχορτο ή φουμάρια, είναι επίσης γνωστό και με τις ονομασίες καπνιά, μαγιασιλόχορτο, καπνίτης, στάχτερη, χιονίστρα, αγριοκουφίτης, καπνογόργιον και καρυδάλιον. Προτιμά αφράτα, γόνιμα πηλώδη εδάφη. Εκτός από ζιζάνιο είναι και μελισσοκομικό φυτό. Φυτρώνει από το φθινόπωρο μέχρι τα τέλη του χειμώνα. Οι βλαστοί είναι γωνιώδεις. Τα φύλλα των αναπτυγμένων φυτών είναι πτεροσχιδή. Τα φυτά καλύπτονται από κηρώδες επίχρισμα και χρώμα σταχτοπράσινο. Τα άνθη είναι ρόδινου χρώματος. Πολλαπλασιάζεται με σπόρους, που διατηρούν τη βιωσιμότητά τους στο έδαφος για αρκετά χρόνια. Ο λήθαργός τους είναι ενδογενής και οφείλεται σε ελλιπή ανάπτυξη του εμβρύου. Ξεπερνιέται όταν ολοκληρωθεί η ανάπτυξή του μετά από κάποιο χρονικό διάστημα.

Galium aparine

(Κολλητσίδα)

Galium aparine

(Κολλητσίδα)

Η κολλιτσίδα ή και γάλιο είναι ποώδες δικοτυλήδονο φυτό. Προτιμά τα υγρά μέρη και έχει ύψος 20 – 50 εκ. Έχει βλαστό τριχωτό και φύλλα γραμμοειδή. Τα λουλούδια του βγαίνουν από την άνοιξη μέχρι το τέλος του καλοκαιριού έχουν λευκό χρώμα και τα συλλέγουμε από το Μάιο μέχρι και τον Ιούνιο για να τα χρησιμοποιήσουμε φρέσκα ή για να τα αποξηράνουμε για μελλοντική χρήση. Οι σπόροι του είναι σκληροί στρογγυλοί ελαφρώς κοίλοι στη μέση σαν να έχουν αφαλό. Είναι ανά τρεις συγκεντρωμένοι και καλύπτονται με τρίχες που προσκολλώνται στο τρίχωμα των ζώων, βοηθώντας στη διασπορά των σπερμάτων.

Lolium temulentum

(Ηρα η μεθυστική)

Lolium temulentum

(Ήρα η μεθυστική)

Το συναντούμε με τις κοινές ονομασίες Ήρα, Νήρα, Αίρα, Κουντούρα. Φύεται σε όλη την Ευρώπη και τη βόρεια Ασία. Είναι ετήσιο φυτό, ποώδες. Έχει άνθη πράσινα σε ανθύλια. Έλυτρα εξωτερικά με μακριά γένια, τοποθετημένα σε δύο σειρές. Στέλεχος ανοιχτό πράσινο, συχνά με χνούδι, προς το κυανούν, τραχύ, λίγο οξώδες. Φύλλα γραμμικά, στενά, τραχιά, κοφτερά στις άκρες. Ο καρπός είναι στενόμακρος, φαιός, κλεισμένος μέσα στα λέπυρα. Φτάνει σε ύψος το ένα μέτρο. Είναι ναρκωτικό φυτό. Ωριμάζει ανάμεσα στα σπαρτά, μαζί με το σιτάρι και είναι ζιζάνιο. Όταν θεριστεί και αλωνισθεί το σιτάρι, αν δεν καθαριστεί με επιμέλεια ο καρπός, αποβαίνει βλαβερό στα ζώα και τους ανθρώπους. Ο κίνδυνος σταμάτησε με την εμφάνιση των αλωνιστικών μηχανών. Παρ' όλα αυτά ο κίνδυνος παραμένει υπαρκτός, σε όσα σιτάρια αλωνίζονται σε αλώνι και μπορεί να παρουσιαστούν δηλητηριάσεις από την ήρα.

Matricaria sp.

(Χαμομήλι)

Matricaria sp.

(Χαμομήλι)

Το χαμομήλι είναι ένα φυτό με διακλαδισμένο, όρθιο και ομαλό στέλεχος, το οποίο αναπτύσσεται σε ύψος 15-60 εκ. Τα μακριά και στενά φύλλα είναι διχρωματικά. Στα δίχρωμα άνθη λευκό και κίτρινο, οι λευκές ακτινοβολίες είναι στα πέταλα και οι δίσκοι κίτρινοι. Τα λουλούδια ανθίζουν νωρίς στο καλοκαίρι, και έχουν μια ισχυρή, αρωματική οσμή. Τα καλύτερα εδάφη είναι τα αμμοαργιλώδη, με αρκετή οργανική ουσία. Ευδοκιμεί καλύτερα σε πεδινές περιοχές με εύκρατο κλίμα σε σχέση με τις ορεινές. Είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο στους ανέμους κυρίως την περίοδο της άνθησής του, γι αυτό θεωρείται απαραίτητη η τοποθέτηση ανεμοφράκτη ώστε να μειωθεί η ένταση του ανέμου.

Ρορaver rhoeas (Παπαρούνα)

Ραρaver rhoeas

(Παπαρούνα)

Είναι ετήσια χειμερινή πόα με ύψος 30-60 εκ., με βλαστό όρθιο, έντονα τριχωτό, διακλαδιζόμενο που περιέχει γαλακτώδη χυμό, η ρίζα είναι πασσαλώδη και βαθιά. Τα φύλλα της είναι οδοντωτά, τα ανώτερα πτεροσχιδή, άμισχα, κατ' εναλλαγήν, τα μεσαία λοβωτά, έμμισχα, τριχωτά και τα κατώτερα λογχοειδή, έμμισχα, τριχωτά σε διάταξη ροζέτας. Τα ερμαφρόδιτα άνθη είναι βαθύ-κόκκινου χρώματος συχνά με μαύρη κηλίδα στη βάση, στρέφονται προς τα κάτω πριν ανοίξουν, σε μακριούς έντονα τριχωτούς ποδίσκους που βγαίνουν από τις μασχάλες των φύλλων. Έχουν 2 τριχωτά σέπαλα, 4 μεγάλα πέταλα, με μαύρη βάση και πολλούς πολύ μικρούς μαύρους στήμονες με ανθήρες μαύρους ή καστανούς. Περίοδος ανθοφορίας από Φεβρουάριο-Αύγουστο. Ο καστανός καρπός είναι κάψα με 20000 σπέρματα. Φύεται σε όλη τη χώρα, σε υψόμετρο από 0-1300 μέτρα, σε καλλιεργούμενους και μη αγρούς, σε άκρες δρόμων, σε ξέφωτα δασών, σε βοσκότοπους, σε λιβάδια, σε ελαιώνες και σε σκουπιδότοπους.

Pisum sp. (Αγριομπίζελο)

Pisum sp.

(Αγριομπίζελο)

Το αγριομπίζελο είναι ετήσιο, χειμερινό φυτό. Αναπαράγεται με σπόρους και φυτρώνει το φθινόπωρο και στις αρχές της άνοιξης. Αυτό-διασπείρεται σε μικρές αποστάσεις, αλλά έχει εισαχθεί σε πολλές χώρες ως καλλιεργούμενο είδος. Είναι δικοτυλήδονο φυτό με όρθια έκφυση και φθάνει μέχρι το ύψος των 60 εκ. Το νεαρό σπορόφυτο δεν εμφανίζει κοτυληδόνες (υπόγειος τρόπος φυτώματος). Ο βλαστός είναι πράσινος, τετραπλευρικός με όρθια ή πλάγια έκφυση. Δεν έχει τρίχες ή αγκάθια στην επιφάνειά του. Επιπλέον, ο βλαστός του είναι κοίλος. Τα φύλλα είναι σύνθετα έμμισχα και εναλλασσόμενα. Η βάση του μίσχου περιβάλλεται από οδοντωτά παράφυλλα, ενώ τα ανώτερα φύλλα σχηματίζουν πολυσχιδείς έλικες.

Plantago spp. (Πεντάνευρο)

Plantago spp.

(Πεντάνευρο)

Το πεντάνευρο είναι ένα ζιζάνιο που ανθίζει την άνοιξη ως και το καλοκαίρι. Έχει πάρει το όνομά του από τις πέντε νευρώσεις των φύλλων του. Έχει ύψος 15-30 εκατοστά, μεγάλα πλατιά σκουροπράσινα φύλλα με πέντε νεύρα που διακρίνονται πολύ εύκολα αν σπάσουμε το κοτσάνι των φύλλων του. Αναπαράγεται εγγενώς, αλλά έχει και τη δυνατότητα να αναβλαστήσει από τα υπόγεια τμήματά τους (ρίζες ή βλαστοί), όταν καταστραφεί το υπέργειο τμήμα. Ορισμένα πολυετή ζιζάνια έχουν ξυλώδη βλαστό και θαμνώδη μορφή. Αυτά αποτελούν ζιζάνια κυρίως δασών και μη καλλιεργούμενων περιοχών.

Raphanus raphanistrum

(Ραφανίδα)

Raphanus raphanistrum

(Ραφανίδα)

Απαντάται σε καλλιεργούμενες και ακαλλιέργητες εκτάσεις. Προτιμά τα ελαφρά όξινα εδάφη και αποτελεί φυτό-δείκτη οξύτητας. Απαντάται ως ζιζάνιο σε σιταγρούς και καλαμποκοχώραφα. Η ραφανίδα χαρακτηρίζεται και ως μελισσοκομικό φυτό. Οι κοτυληδόνες είναι πλατειές, καρδιόσχημες με βαθύ κόψιμο στο άκρο τους. Τα φύλλα των αναπτυγμένων φυτών είναι επιμήκη, μεγάλα, με ανώμαλη πριονωτή περιφέρεια. Τα άνθη είναι λευκοκίτρινα, με πέταλα σε σχήμα σταυρού (Σταυρανθές) και εμφανίζονται από άνοιξη-καλοκαίρι. Ο καρπός είναι λοβός, χαρακτηριστικό της οικογένειας, μακρύς και με ράμφος. Πολλαπλασιάζεται με σπόρο.

Senecio Vulgaris L.

(Μαρτιάτικο)

Senecio Vulgaris L.

(Μαρτιάτικο)

Μαρτιάτικο ή μαρτιάκος. Φυτό διετές, με φύλλα λεία, που στη βάση είναι έμμισχα και στο ανώτερο μέρος του στελέχους είναι μικρά, άμισχα, πολύ τεμαχισμένα και έλλοβα πτερυγωτά. Το στέλεχος είναι όρθιο και διακλαδιζόμενο. Τα άνθη συγκεντρωμένα σε σκιάδια, στο κέντρο σωληνωτά και στην περιφέρεια ταινιόσχημα. Τα άνθη είναι ερμαφρόδιτα (έχουν και αρσενικά και θηλυκά όργανα) και γονιμοποιούνται από τις μέλισσες, μύγες κ.ά. Το ύψος του κυμαίνεται από 10 έως 30 εκατοστά. Έχει φύλλα στενά, πτεροειδή. Άνθη κίτρινα, κυλινδρικά, μικρά, σε επάκριο στάχυ. Το φυτό ανθίζει από τον Ιούνιο μέχρι τον Σεπτέμβριο. Για θεραπευτικούς σκοπούς χρήσιμα είναι τα φύλλα τα οποία συλλέγονται κατά τη διάρκεια της άνθισης του φυτού.

Sinapis arvensis

(Άγριο Σινάπι)

Sinapis arvensis

(Άγριο Σινάπι)

Το άγριο σινάπι, λάψανο ή βρούβα είναι από τα πιο κοινά ζιζάνια της Ελλάδας. Ευδοκimeί σε ηλιόλουστα, ασβεστώδη εδάφη και όπου βρέχει ελάχιστα. Η καταγωγή τους είναι από τη νοτιοανατολική Ασία. Βρίσκεται στις περιοχές της Μεσογείου ως αυτοφυές, ενώ έχει εγκλιματιστεί και στη βόρεια Αμερική. Είναι μονοετές, ποώδες φυτό. Ανήκει στην οικογένεια των Σταυρανθών ή Κραμβοειδών. Έχει ζωηρά κίτρινα άνθη, που σχηματίζουν ταξιανθίες και τα φύλλα είναι μετρίου μεγέθους που εναλλάσσονται. Ανθίζει από το Μάρτιο μέχρι και τον Οκτώβριο.

Sonchus oleraceus

(Ζωχός)

Sonchus oleraceus

(Ζωχός)

Κοινότατο ζιζάνιο σε χωράφια, λιβάδια κι άκρες δρόμων, αλλά πολύ χρήσιμο εδώδιμο φυτό. Ο ζωχός (*Sonchus oleraceus* = σόγχος ο λαχανώδης) είναι το γνωστότερο είδος του πολυπληθούς γένους του, ενδημικός σ' όλη την Ευρασία. Το όνομα του γένους προέρχεται από την αρχαιοελληνική του ονομασία «σόγχος», που παραλλαγμένη χρησιμοποιείται ως σήμερα. Άλλες κατά τόπους ονομασίες είναι «ζοχιά» ή «σφογγός». Όλο το φυτό είναι λείο και δροσερό στην υφή, με βλαστό σχεδόν πενταγωνικό με άνιση απόσταση μεταξύ των ακμών, κοίλο και χυμώδη, που κοκκινίζει κοντά στη βάση σε μεγάλα φυτά.

Sorghum halepense (Βέλιουρας)

Sorghum halepense

(Βέλιουρας)

Βέλιουρας, βήλιουρας, βούλουρα, καλαμάγγρα ή καλαμότσιχο. Πολυετής πόα ύψους 0,5-4,5m, με πλατιά, επίπεδα φύλλα και μικρά, ερμαφρόδιτα άνθη σε χαρακτηριστικές, πυκνές, επάκριες ταξιανθίες (φόβη). Το φυτό εμφανίζει πλάγιους βλαστούς οι οποίοι φύονται μετά την άνθιση του κύριου στελέχους. Είναι φυτό με καλά ανεπτυγμένα ριζώματα, με τα οποία κυρίως πολλαπλασιάζεται. Η ανθοφορία γίνεται από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο και η καρποφορία από τον Σεπτέμβριο έως τον Οκτώβριο.

Stellaria media

(Σαπουνόχορτο)

Stellaria media

(Σαπουνόχορτο)

Σαπουνόχορτο ή στελλάρια. Μονοετής πόα ύψους έως 15cm, με απλά, ωοειδή, οξύληκτα, λεία φύλλα και μικρά, λευκά, ερμαφρόδιτα άνθη με πέντε πέταλα, τα οποία κλείνουν το βράδυ και ανοίγουν το πρωί. Οι ρίζες του φυτού είναι επιφανειακές, ινώδεις και εύθραυστες. Η ανθοφορία γίνεται όλο το χρόνο και η συγκομιδή από τον Απρίλιο έως τον Σεπτέμβριο. Από τα άνθη του φυτού προκύπτουν μικροί καρποί (κάψες), οι οποίοι περιέχουν μεγάλο αριθμό μικρών σπόρων (έως και 15.000 σε κάθε φυτό). Η ωρίμανση γίνεται από τον Ιανουάριο έως τον Δεκέμβριο.

Thlaspi arvense L.

(Θλάσπι)

Thlaspi arvense L.

(Θλάσπι)

Θλάσπι των αγρών. Μονοετές φυτό ύψους 20-50cm, με γυαλιστερά, οδοντωτά, πράσινα φύλλα, λευκά άνθη και δισκοειδείς καρπούς. Η ανθοφορία γίνεται από τον Μάιο έως τον Σεπτέμβριο και η καρποφορία από τον Μάρτιο έως τον Απρίλιο. Φύεται σε ακαλλιέργητους αγρούς, στα όρια καλλιεργούμενων αγρών, σε λιβάδια, θέσεις με ανθρωπογενή επιβάρυνση και στις άκρες των δρόμων.

Βιβλιογραφία

- Αντωνακάκης, Γ. (2004). *Πτυχιακή Διατριβή: Επισκόπηση ζιζανίων ελαιώνων περιοχής Ιεράπετρας Κρήτης*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. (Διαθέσιμο on line: <https://core.ac.uk/download/pdf/132800007.pdf>, προσπελάστηκε στις 24/03/2019).
- Ελευθεροχωρινός, Η. (2016). Διαχείριση ζιζανίων σε καλλιέργειες οπωροκηπευτικών. *Προβληματισμοί – Ρυθμίσεις*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. (Διαθέσιμο on line: <http://www.agro.auth.gr/uploads/conferences/Elftherochorinos.pdf>, προσπελάστηκε στις 22/03/2019).
- Καραμάνος, Α., Αυγουλάς, Χ., Βυθοπούλου, Ε. (2017). *Φυτική Παραγωγή*. Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος». (Διαθέσιμο on line: http://ebooks.edu.gr/modules/document/file.php/DSEPAL-B171/%CE%94%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A0%CE%B1%CE%BA%CE%AD%CF%84%CE%BF/%CE%92%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%AF%CE%BF%20%CE%9C%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84%CE%AE/24-0097_Fytiki-Paragogi_B-EPAL_BM.pdf, προσπελάστηκε στις 23/03/2019).
- Μέντζελος, Ι. (1992). *Μαθήματα Φυτοπροστασίας II*. Θεσσαλονίκη: Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης.

Βιβλιογραφία

Παπαστυλιανού, Π.Θ., Μπιλάλης, Δ., Τραυλός, Η., Παπαθεοχάρη, Αι.Γ. (2015). *Ειδική Γεωργία II*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών – Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. (Διαθέσιμο on line: <https://www.ebooks4greeks.gr/eidiki-georgia-ii-earina-sithra-biomechanika-elaiouxa-fyta-kai-earina-zizania>, προσπελάστηκε στις 23/03/2019).